

M. Boccou Kestřánková, K. Vodičková, A. Ludwicki

Čeština pro cizince

učebnice

úroveň C1

- pro studenty s jakýmkoliv prvním jazykem
- autentické texty: čtení i audionahrávky
- klíč + transkript poslechových textů

edika.

MP3

poslech a cvičení
výslovnosti

Čeština pro cizince C1 učebnice

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.edika.cz
www.albatrosmedia.cz

edika.

Marie Boccou Kestřánková; Kateřina Vodičková; Antoni Ludwicki
Čeština pro cizince C1 – učebnice – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

MARIE BOCCOU KESTŘÁNKOVÁ, KATEŘINA VODIČKOVÁ, ANTONI LUDWICKI

Čeština pro cizince – učebnice

úroveň C1

edika.

OBSAH

LEKCE 1 – TUŽME SE!	
ANEB KUPŘEDU, KUPŘEDU, ZPÁTKY NI KROK!	2
MLUVNICE	2
I. ADJEKTIVA -OVSKÝ	2
II. UŽITÍ GENITIVU A POSESIVNÍHO/PŘIVLASTŇOVACÍHO ADJEKTIVA	7
III. POJMENOVÁNÍ RODINY	10
IV. SLOVESNÉ VAZBY	12
V. SPOJKY A SPOJOVACÍ VÝRAZY	13
ZOPAKUJTE SI	16
ČTENÍ	19
POSLECH	24
 LEKCE 2 – STATISTIKA NUDA JE	 28
MLUVNICE	28
I. VÝRAZY SLOŽENÉ Z ČÍSLIC (např. <i>10procentní, 8letý</i>)	29
II. DRUHOVÉ A SOUBOROVÉ ČÍSLOVKY	31
III. ČÍSLOVKY A OZNAČENÍ SKUPINY/NĚČEHO ČÍSLEM – SKLOŇOVÁNÍ JAKO SUBSTANTIVUM	34
IV. SLOVESNÉ VAZBY	37
V. SPOJKY A SPOJOVACÍ VÝRAZY	37
ZOPAKUJTE SI	40
I. DEKLINACE ZÁKLADNÍCH/ŘADOVÝCH ČÍSLOVEK	40
II. PLURALIA TANTUM	41
III. SHODA PODMĚTU S PŘÍSUDEKEM	43
ČTENÍ	44
POSLECH	50

LEKCE 3 – UVĚDOMĚNÍ JE VŠÍM A VŠE ZAČÍNÁ MYŠLENKOU 56

MLUVNICE	56
I. PŘECHYLOVÁNÍ	57
II. SINGULARIA TANTUM	61
III. SLOVESNÉ PREFIXY DO-, OD(E)-, NAD(E)-	62
IV. SLOVESNÉ VAZBY	64
VI. SPOJKY A SPOJOVACÍ VÝRAZY	65
ZOPAKUJTE SI	71
I. SLOVESNÉ PREFIXY A IMPERATIV SLOVES POHYBU	71
II. KOMPARACE ADJEKTIV A ADVERBIÍ	73
ČTENÍ	76
POSLECH	81

LEKCE 4 – ÚŘEDNÍČINA 84

MLUVNICE	84
I. SLOVESNÁ PASIVNÍ ADJEKTIVA A SLOVESNÁ SUBSTANTIVA	86
II. KONKURENCE -U, -OVI aneb MASKULINUM ŽIVOTNÉ: KONKURENCE KRÁTKÝCH A DLOUHÝCH TVARŮ V DATIVU (3. P.) A LOKÁLU (6. P.)	89
III. ADJEKTIVA VZTAHOVÁ (-NÍ) A HODNOTICÍ (-NÝ)	92
IV. SLOVESNÉ PREFIXY O-, OB(E)-, PŘE-	93
V. SPOJKY A SPOJOVACÍ VÝRAZY	95
VI. SLOVESNÉ VAZBY	98
ZOPAKUJTE SI	99
I. PASIVUM	99
II. CIZÍ SLOVA ZAKONČENÁ NA -UM	99
III. INTERPUNKCE	100
ČTENÍ	101
POSLECH	105

LEKCE 5 – VÍCEJAZYČNOST 110

MLUVNICE	110
I. SLOVESNÁ ADJEKTIVA II.	113
II. ADJEKTIVA ÚČELOVÁ	115
III. PREFIXY ZA-, POD(E)-, U-, POPO-	120
IV. SLOVESNÉ VAZBY	121
V. SPOJKY A SPOJOVACÍ VÝRAZY (ABY, ABY/JESTLI, ODKUD, KAM, KUDY...)	122
ZOPAKUJTE SI	126
I. SUBSTANTIVA S ADJEKTIVNÍ DEKLINACÍ	126
II. DEKLINACE CIZÍCH SLOV, TYP TÉMA.	127
III. VELKÁ PÍSMENA A INTERPUNKCE	128
ČTENÍ	130
POSLECH	134

LEKCE 6 – VRÁNA K OBRAZOVCE SEDÁ 138

MLUVNICE	138
I. NĚKTERÉ SLOŽITĚJŠÍ PŘÍPADY IMPERATIVU	141
II. VŠECHEN, VŠECHNA, VŠECHNO	148
III. SLOVESNÉ PREFIXY PŘE-, PŘI-, ROZ(E)-	154
IV. SLOVESNÉ VAZBY A OBTÍŽNÁ SLOVESA	157
V. SPOJKY A SPOJOVACÍ VÝRAZY	157
ZOPAKUJTE SI	161
I. SKLOŇOVÁNÍ RUCE, NOHY, KOLENA, RAMENA, OČI, UŠI	161
II. SKLOŇOVÁNÍ SUBSTANTIV CIZÍHO PŮVODU: CYKLUS, IDEA...	165
ČTENÍ	169
POSLECH	176

LEKCE 7 – NA ZDRAVÍ 182

MLUVNICE 183

I. NĚKTERÉ SLOŽITĚJŠÍ PŘÍPADY SHODY PŘÍSUDKU S PODMĚTEM 184

II. SLOVESNÉ PREFIXY NA-, PO-, PRO- 193

III. ADJEKTIVNÍ VAZBY 195

IV. SPOJKY A SPOJOVACÍ VÝRAZY 197

ZOPAKUJTE SI 204

I. RŮZNÉ TYPY DEKLINACE SUBSTANTIV 204

II. SLOVESA A SLOVESNÁ SUBSTANTIVA 205

III. FRAZEOLOGIE 206

IV. DĚLENÍ NA Odstavce a interpunkce 210

ČTENÍ 214

POSLECH 220

TRANSKRIPTY POSLECHOVÝCH TEXTŮ 226

LEKCE 1 226

L101 226

L102 227

LEKCE 2 227

L201 227

L202 228

LEKCE 3 229

L301 229

L302 230

LEKCE 4 231

L401 231

LEKCE 5 232

L501 232

L502 233

LEKCE 6	235
L601	235
L602	236
LEKCE 7	237
L701	237
L702	239
 KLÍČ	 242
LEKCE 1	242
MLUVNICE	242
ZOPAKUJTE SI	243
ČTENÍ	244
POSLECH	244
LEKCE 2	245
MLUVNICE	245
ZOPAKUJTE SI	246
ČTENÍ	247
POSLECH	248
LEKCE 3	249
MLUVNICE	249
ZOPAKUJTE SI	251
ČTENÍ	252
POSLECH	252
LEKCE 4	253
MLUVNICE	253
ZOPAKUJTE SI	257
ČTENÍ	257
POSLECH	258

LEKCE 5	259
MLUVNICE	259
ZOPAKUJTE SI	261
ČTENÍ	262
POSLECH	262
LEKCE 6	263
MLUVNICE	263
ZOPAKUJTE SI	269
ČTENÍ	270
POSLECH	270
LEKCE 7	272
MLUVNICE	272
ZOPAKUJTE SI	275
ČTENÍ	278
POSLECH	279

Vážené kolegyně, vážení kolegové (pedagogové, pedagožky, studenti, studentky a všichni, kdo čtete tyto řádky),

jsme rádi, že jste si vybrali naši publikaci. Doufáme, že se Vám s ní bude dobře pracovat a budete s ní spokojeni. Tento materiál je součástí ucelené řady učebnic *Čeština pro cizince A1 až C1 podle SERRJ*.

Obzvláště při dosahování úrovně C1 doporučujeme postupovat VÝBĚROVĚ. Snažíme se dodat co nejpestřejší paletu materiálu, texty k porozumění jsou zařazovány jak do mluvnice, tak do čtení a poslechu. Na takto vysoké úrovni se každý studující^{*} potřebuje zaměřit na něco jiného a také využívá češtinu k jiným cílům, nebojte se tedy přeskakovat a vybírat části pro Vás či Vaše studenty užitečné.

Mnohdy vysvětlujeme v mluvnici pravidla, jež uživatelé jazyka na této úrovni nemusejí bezpodmínečně aktivně ovládat, naším cílem je, aby uměli jazyk používat a měli při ruce materiál, který nabízí vysvětlení a procvičení vybraných mluvnických jevů.

Tato kniha byla pretestována a zpětnou vazbu jsme pečlivě zapracovávali. Budeme rádi, když nám případnou zpětnou vazbu poskytnete i Vy, abychom materiál mohli dále zlepšovat.

Stejně jako v předchozích učebnicích jsme měli na paměti, že roste poptávka po různém typu zkoušek, proto jednotlivé sekce připravují na řešení standardních testových úloh. Dále jsme vedle aktivit vedoucích k ústní či písemné interakci zařadili i aktivity zaměřující se na mediaci (např. zprostředkování obsahů textů, konceptů... různému typu příjemce), které se nevyhýbají současnému životu, jehož součástí je dennodenní používání internetu, umělé inteligence apod.

Klíč, nahrávky, transkripty poslechových textů a případné další doprovodné materiály naleznete na stránkách nakladatelství, viz adresa albatrosmedia.cz, kde do vyhledávacího pole zadáte název této knihy, rozkliknete ji a nahrávky naleznete v sekci Ke stažení. **Heslo ke stažení nahrávek je: CESTINAC1**

Milí kolegové-lektoři, přejeme Vám mnoho úspěchů ve Vašem poslání pomoci studentům dostat se na úroveň C1. Doufáme, že Vám tato publikace usnadní práci, a prosíme, abyste nezapomněli s učebnicí pracovat VÝBĚROVĚ podle cíle kurzu a potřeb vyučovaných.

Milí kolegové-studenti, pokud jste v češtině došli až k úrovni C1, přejeme Vám, aby Vás zájem o tento jazyk nikdy neopustil, a samozřejmě hodně štěstí i úspěchů nejen při práci s tímto materiálem.

M. Boccou Kestřánková

K. Vodičková

A. Ludwicki

* Z prostorových důvodů a především kvůli přehlednosti v učebnici, cvičebnici a klíčních pracujeme na určitých místech s užitím generického substantiva, tzn. používáme mužský rod životný, např. zkonzultujte s učitelem (tj. s pedagogem nebo s pedagožkou), se spolužáky (se spolužáky i spolužačkami)

V orientaci ve cvičeních Vám mohou pomoci IKONY:

Mluvení:

Psaní:

Reálie:

Mediace:

Poslechový text:

Transkripty textů a klíč najdete také na webové adrese:

<https://albatrosmedia.cz/tituly/78754057/cestina-pro-cizince-c1-ucebnice/>

NAHRÁVKY

Heslo ke stažení nahrávek je: **CESTINAC1**

KLÍČ

TRANSKRIPTY

TERMÍNY

V učebnici a cvičebnici používáme následující nejdůležitější termíny. Složitější termíny (např. adjektiva vztahová) jsou vysvětleny v jednotlivých výkladech.

slovo	rod
věta	– M, maskulinum (m. r., mužský rod);
subjekt (podmět)	Mž, maskulinum životné (m. r. životný); Mn,
objekt (předmět)	maskulinum neživotné (m. r. neživotný)
synonymum (slovo stejného významu)	– F, femininum (ženský rod)
opozitum (slovo opačného významu)	– Neu, neutrum (střední rod)
alternace (hlásková změna)	imper., imperativ (rozkazovací způsob)
substantivum (podstatné jméno)	kond., kondicionál (podmiňovací způsob)
adjektivum (přídavné jméno)	pád
zájmeno	N, nominativ (= 1. pád)
číslovka	G, genitiv (= 2. pád)
verbum (sloveso)	D, dativ (= 3. pád)
adverbium (příslovce)	A, akuzativ (= 4. pád)
prepozice (předložka)	V, vokativ (= 5. pád)
spojka	L, lokál (= 6. pád)
spojkový výraz	I, instrumentál (= 7. pád)
sg., singulár (jednotné číslo)	suffix (přípona)
pl., plurál (množné číslo)	prefix (předpona)
os., osoba	infinitiv
čas	vokál (samohláska)
– př. č. (přítomný čas); bud. č. (budoucí čas);	konsonant (souhláska)
min. č. (minulý čas)	
vid	
– impf., imperfektivní (nedokonavý); pf.,	
perfektivní (dokonavý)	

LEKCE 1

.....

TUŽME SE! aneb KUPŘEDU, KUPŘEDU, ZPÁTKY NI KROK!

.....

MLUVNICE

I. ADJEKTIVA -OVSKÝ

1. a) Přečtěte si text.

syn: Tati, máme doma nějaký povídky od Čapka?

otec: No jasně, to má doma každý. Jdi do obývacího a v knihovně hledej „Povídky z jedné a druhé kapsy“.

syn: OK. Fakt má čapkovský povídky každé doma?

otec: Ty tady motáš pátý přes devátý. Za prvé jsou to Čapkovy povídky, nikoli čapkovské. To si laskavě pamatuj! Za druhé to je tak slavná věc, že to opravdu zná každý Čech se základním vzděláním, tedy i ty. Za třetí švihej do obývacího a jednu si okamžitě přečti.

b) Pracujte ve dvojicích. Převeďte text v a) do spisovné češtiny.

c) Řekněte jinak.

no jasně, motáš pátý přes devátý, je to slavná věc, za třetí švihej do obývacího

2. a) Podtrhněte v textu všechny formy/tvary slova Čapek a slova (od něj) odvozená.

b) Pracujte podle vzoru. Napište slovní druh (tzn. substantivum, adjektivum...).

(vzor) substantivum

povídky od Čapka

Čapkovy povídky,

čapkovské povídky

c) Přemýšlejte. Řekněte, jak se skládají podtržená slova ve cvičení b).

d) Odpovězte. Může vám pomoci vysvětlení v tabulce níže.

Proč jsou „Povídky z jedné a druhé kapsy“ Čapkovy povídky, nikoli čapkovské?
Co jsou čapkovské povídky? Můžete vysvětlit na příkladu.

ADJEKTIVA -OVSKÝ

	Adjektiva -ovský	Genitiv / posesivní adjektivum
vysvětlení	– společné rysy: podobnost, přirovnání k tvorbě/stylu slavných osobností, na téma dané osobnosti	– dílo konkrétního autora
příklad	např. muchovský obraz (podobný styl) čapkovský román (styl) havlovská politika (politika, která klade důraz na lidská práva a kde má velký význam občanská společnost) otcovská láska (láska každého otce) královské chování (jak se chovají opravdoví králové, tedy jsou velkorysí a štědrí)	obraz Alfonse Muchy / Muchův obraz (je malířem toho obrazu) román Karla Čapka / Čapkův román (Čapek je autor) politika Václava Havla / Havlova politika otcova láska / láska mého otce královo rozhodnutí / rozhodnutí našeho krále
pravopis	píšeme malé písmeno	píšeme velké písmeno

někdy také -SKÝ: puškinský/puškinovský verš, newtonovská/newtonská metoda

3. a) Pracujte podle vzoru.

Vzor: Newtonův – newtonovský

Teorie, kterou náš expertní tým prezentoval, vycházela z jednoduchého
...newtonovského... procesu.

Žáci se učili ...Newtonovy... zákony.

a) Muchův – muchovský

..... práce patří, patřila a bude vždy patřit k vrcholu českého secesní-
ho umění.

Na konci výtvarného workshopu budete sami tvořit obrázky.

b) Koperníkův – koperníkovský (koperníkánský)

..... přínos vychází z ideje, že se planeta Země a ostatní planety pohybují kolem Slunce, které je středem Sluneční soustavy.

Pane kolego, vaše závěry sice nejsou tak přelomové, abychom je mohli přirovnat ke obratu, ale musím uznat, že vaše práce je výborná.

c) Poláčkův – poláčkovský

..... humoristický román „Bylo nás pět“ je knihou, ve které autor vzpomíná na své dětství.

Četl jsem od Karla Poláčka snad všechno, proto jsou i moje texty plné humoru a je v nich vidět mistrův styl.

d) Máchův – máchovský

..... nejslavnější dílo je „Máj“.

Každé léto jezdí k jezero.

Pozval ji na kávu, pohlídl její dlaň a recitoval klasické verše. Scéna byla příkladem vyznání lásky.

e) Puškinův – puškinovský (puškinský)

Veršovaný román Evžen Oněgin je nejslavnější dílo.

Autorem se nechalo inspirovat mnoho dalších umělců, proto můžeme hovořit o tvorbě.

f) Herodesův – herodesovský

Odsouzený byl ve vězení za neodpuštělný zločin. K těmto zločinům bohužel dochází dodnes.

Bible popisuje zločin.

g) *Shakespearův – shakespearovský*

Mezi slavné hry patří „Romeo a Julie“.

Na počest W. Shakespeara byla vydána sbírka se sonety, které napsali mladí současní básníci.

b) **Pracujte podle vzoru. Použijte celé jméno slavných osobností ve vhodných větách ze cvičení a).**

Vzor: Newtonův – newtonovský

Žáci se učili Newtonovy zákony. → ...žáci se učili zákony fyzika Isaaca Newtona...

fyzik Isaac Newton

spisovatel Karel Poláček

Alexandr Sergejevič Puškin

král Herodes

astronom Mikuláš Koperník

malíř Alfons Mucha

William Shakespeare

Karel Hynek Mácha

c) **Pracujte podle vzoru. Vyplňte tabulky. Můžete pracovat s českými psanými materiály.**

	Profese	Tři informace
Karel Poláček	spisovatel	1) (vzor) román „Bylo nás pět“ 2) 3)
Alfons Mucha		1) 2) 3)
Karel Hynek Mácha		1) 2) 3)

	Kde	Dvě informace
Máchovo jezero		1) 2)

4. a) **Pracujte podle vzoru.**

Vzor: mateřský jazyk, matčina rodná vesnice, matčin rodný list, mateřská dovolená

Pravidelně jezdíme na výlet do ...matčiny rodné vesnice...

Práva a povinnosti zaměstnance, které se vztahují k ...mateřské dovolené..., jsou stanoveny v zákoně o pracovním právu.

a) otcovo mlčení, otcovská autorita, otcův řev, otcovská role

V podcastu se slavným českým psychologem se diskutovalo o tom, co se očekává od otců, jak být dětem správným vzorem a jak se stát

..... potrestalo děti více, než kdyby na ně křičel.

b) králova společnost, králův příkaz, královské přijetí, královské hody

Hraběnka se vydala hned na cestu, dostavit se na dvůr vnímala jako svou čestnou povinnost. Tajně vyhovět tomuto přání znamenalo velkou službu pro království. Příležitost stát se touto důvěryhodnou osobou pro ni znamenala víc než povinnost plnit

Družstvo se vrátilo do svého města s velkým vítězstvím. Na náměstí hráče vítali občané, starosta přednesl dlouhý projev a nechyběly ani dary.

Takové už hráči jen tak nezažijí!

c) mateřská láska, matčina strana, matčino dětství, mateřská dovolená

Vnoučata ráda poslouchala historky o svých rodičích, a tak jim babička vyprávěla o

Většina matek své děti miluje, i když se někdy neprojeví hned po porodu, ale až časem.

d) otcova smrt, otcovská role, otcova strana, otcovská autorita

Vážil si příbuzných z

Karel postupně omezoval život s přáteli, stále více a více se zajímal o děti, plánoval s nimi dovolenou. Pomalu se dostal do své, kterou dnes vzorně plní.

e) matčiny dlouhé vlasy, matčiny dlouhé řeči, mateřský jazyk, mateřské právo

Bilingvní lidé mohou mít dva

Chlapeček hladil a pak spokojeně usnul.

b) Pracujte podle vzoru. První čtyři slova jsou příklad. Spojení vysvětlujte.

Jaký	Co	Spojení	Vysvětlení
otcovský	(vzor) vztah / sešit / pivo / rada / linie / hrnek / autorita / role	...otcovský vztah, otcovská rada...	takový, jaký bývá obvyklý u otce
bratrský	stůl / pomoc / sport / projev / láska / myš / dvojice		
královský	chování / velkorysost / chudoba / láska / hody / přijetí		

II. UŽITÍ GENITIVU A POSESIVNÍHO/ PŘIVLASTŇOVACÍHO ADJEKTIVA

– posesivní adjektiva tvoříme pouze od substantiv, a to jen v těchto případech:

- 1) **označení osob** (např. bratr, lékařka),
- 2) **většina vlastních jmen** (např. Masaryk, Alena).

V těchto případech netvoříme posesivní adjektiva		Posesivní adjektivum
1) adjektivní substantiva	Palacký, Němcová, Dolejší, cestující, známý/á	Palach, spisovatelka
	Palacký + náměstí = substantivum (Palacký) v genitivu ⇒ Palackého náměstí jízdenka + cestující ⇒ jízdenka cestující/ho	posesivní adjektivum: Palachův, Palachova, Palachovo spisovatelčin, spisovatelčina, spisovatelčino
	příklad: Palackého náměstí, román Němcové, Dolejšího rodina, jízdenka cestující/ho, známé/známého podpora	příklad: Palachovo náměstí, Palachova ulice, spisovatelčiny knihy, spisovatelčino dílo
2) více než jedno slovo	Jan Palach, kapitán Jaroš, Karel IV., náš ministr, Karolina Světlá, Petra Kvitová, slovenská prezidentka	Jaroš, ministr, učitel, Karolína, prezidentka, Petra
	Jan Palach + náměstí = obě slova (Jan Palach) v genitivu ⇒ náměstí Jana Palacha	posesivní adjektivum: Jarošův, Jarošova, Jarošovo, Karlův, Karlova, Karlovo, prezidentčin, prezidentčina, prezidentčino, Petřin, Petřina, Petřino
	příklad: náměstí Jana Palacha, nábřeží Kapitána Jaroše, náměstí Karla IV., ulice Karoliny Světlé, rozhodnutí slovenské prezidentky, projev našeho ministra	příklad: Karlovo náměstí, Palachovo náměstí, prezidentčin projev, kapitánčina rozhodnutí

3) plurál	bratři, Čapkové, třicátníci, vítězové	třicátník, bratr, Čapek, sestra, vítězka
	pohár + vítězové = slovo v pl. (vítězové) v genitivu ⇒ pohár vítězů	posesivní adjektivum: Čapkův, Čapkova, Čapково, bratrův, bratrova, bratrovo, třicátníkův, třicátníkova, třicátníkovо, sestřin, sestřina, sestřino, vítěžčin, vítězčina, vítězčino
	příklad: ulice Bratří Čapků, oslava třicátníků, pohár vítězů	příklad: bratrovo kolo, Čapkův román, třicátníkova oslava, sestřino triko, vítězčina trofej
4) slovo, které neoznačuje člověka nebo není vlastním jménem	svoboda, růžička, polívka	Svoboda (příjmení), Růžička (příjmení), Polívka (příjmení) – tato slova jako příjmení jsou M živ.
	náměstí + svoboda = substantivum (slovo svoboda neoznačuje člověka) v genitivu ⇒ náměstí Svobody	posesivní adjektivum: Svobodův, Svobodova, Svobodovo, Růžičkův, Růžičkova, Růžičkovo, Polívkův, Polívkova, Polívkovo
	příklad: alej Svobody, vůně růžičky, chuť polévky	příklad: Svobodova alej, Růžičkova přihláška, Polívkovy narozeniny
5) neutra	dítě, miminko, děvče, zelí	Dítě (příjmení), Bidlo (příjmení) – tato slova jako příjmení jsou M živ.
	hračka + dítě = neutrum v genitivu NEBO vytvoříme z neutra adjektivum (ne posesivní) ⇒ hračka dítěte (konkrétního dítěte), dětská hračka (určená dětem)	posesivní adjektivum: Dítětův, Dítětova, Dítětovo Bidlův, Bidlova, Bidlovo
	příklad: dětská hra, hra dítěte, vzpomínka děvčete	příklad: To je Dítětova složka. To je Bidlova přítelkyně. / běžněji: složka pana Dítěte, přítelkyně Honzy Bidla

K psaní velkých písmen viz cvičebnice, sekce VŠIMNĚTE SI.

1. Pracujte podle vzoru.

Vzor 1: Vzal jsem to z pokoje bratra. → z bratrova pokoje

Vzor 2: Bedřich odešel z narozenin mé sestry dříve než ostatní. → x (= nelze vytvořit)

a) Koncert bude v síni F. X. Šaldy. →

b) U nás se nesmí kouřit, to je přísné nařízení našich. →

c) Na stole spolužáka leží tlustá kniha o vesmíru. →

d) Udělal to podle instrukcí učitelů. →

e) Chcete dodat něco ke slovům předsedkyně našeho spolku? →

f) Poslouchají projev ředitele? →

g) Urazil se kvůli poznámkám příbuzného. →

h) Jakou rasu štěňete jste nakonec vybrali? →

2. Pracujte podle vzoru. Používejte přítomný čas. Nezapomeňte na předložky.

Vzor: /já/ zajímat se – Čapek + román (pl.) → *Zajímám se o Čapkovy romány.*

a) Česko – chlubit se – Heyrovský + Nobelova cena

b) koncert – konat se – Smetana + síň

c) kde – být – náměstí + bratr (pl.) + Synek (pl.)?

d) konec – ulice – být – vidět – Hus + pomník

e) voják – stojí – generál + pomník

f) jak – /já/ dojit – Vojan + sady?

g) dítě (pl.) – citovat – Newton + zákon (pl.)

h) soutěž – podoba + Národní + knihovna – vyhrávat – Kaplický + návrh

3. a) Pracujte podle vzoru. Vysvětlete rozdíl. Použijte slovní spojení ve větách.

Vzor: ministrovy projevy – projevy ministrů

ministrovy projevy = *projevy jednoho konkrétního ministra*

projevy ministrů = *projevy více ministrů*

Všechny ministrovy projevy zdůrazňují, že žijeme v demokratické společnosti. Jednotlivé projevy ministrů si můžete pustit ze záznamu.

a) pohár vítězů – vítězův pohár

b) Svobodova ulice – ulice Svobody

c) Obec překladatelů – překladatelova obec

d) dětská kresba – kresba dítěte – Dítětova kresba

b) Pracujte podle vzoru. Řekněte, které ze slovních spojení ve cvičení a) můžete říct i jinak.

Vzor: ministrovy projevy = *projevy ministra*, projevy ministrů = X

III. POJMENOVÁNÍ RODINY

– tvoříme od příjmení

A) substantivní příjmení, např. Novák, Schorm, Kestřánek, Huleš, Štindl

– příjmení + ovi → Novákovi, Schormovi, Kestřánkovi, Hulešovi, Štindlovi

– Vodička, Valenta, Baťa, Margita – oddělujeme koncové –a → Vodičkovi, Valentovi, Baťovi, Margitovi

Pád	Jako posedivní adjektivum
N	Novákovi
G	Novákov ^y ch, Nováků
D	Novákov ^y m, Novákům
A	Novákovy
V	= N
L	Novákov ^y ch
I	Novákov ^y mi

Hovorové, někdy familiární je následující: Přijeli k nám Nováci. Potkali jsme Nováky. Vítejte vás, Nováci! Mluvili o Novácích. Odjeli s Nováky.

B) příjmení typu Dolejší, Dolanský

Pád		
N	Dolan ^{stí} , Dolansk ^y ch	Dolejší, Dolejš ^í ch
G	Dolansk ^y ch	Dolejš ^í ch
D	Dolansk ^y m	Dolejš ^í m
A	Dolanské, Dolansk ^y ch	Dolejší, Dolejš ^í ch
V	= N	
L	Dolansk ^y ch	Dolejš ^í ch
I	Dolansk ^y mi	Dolejš ^í mi

C) slovo RODINA + příjmení

	+ genitiv	
RODINA	Novákova Novákov ^y ch	rodina Novákova, rodina Novákov ^y ch
	Dolanská Dolansk ^y ch	rodina Dolansk ^y ch
	Doleží Dolež ^í ch	rodina Dolež ^í ch

- rodina Novákova = **krátké -a** (nikoli Nováková nebo varianta Novákovie)
- rodina Dolanská = **dlouhé -á**
- rodina Novákových, Dolanských, Doležálů = **dlouhé ý/í**

Například: Všechno nejlepší vám přeje rodina Nováková / rodina Novákových
 S pozdravem rodina Dolanská / rodina Dolanských
 Šťěstí a zdraví do nového roku přeje rodina Doleží / rodina Doležálů

1. Pracujte podle vzoru.

Vzor: Přišli ... (*Rubeš, Dolanský*). ...Přišli Rubešovi. Přišli Dolanští...

a) Zrovna jsme mluvili o ... (*Martínek, Dítě, Krejča*), když vešli do místnosti.

.....

b) Těším se, že se po roce zase uvidíme se ... (*Svoboda, Purkyně, Pokorný*).

.....

c) Už jsi viděl ... (*Kraus, Říha, Novotný*)?

.....

d) To je dům rodiny ... (*Šramota, Osolsobě, Kočí*).

.....

e) Bez ... (*Kovalčík, Fiala, Podlesný*) si dovolenou už ani neumím představit.

.....

f) Poukaz na masáž jsme věnovali ... (*Janík, Kvasnička, Krejčí*).

.....

2. Pracujte podle vzoru.

Vzor: Novák: Na ples přišli i ...Novákovi...?

a) Říčica: Víš, kdo se nastěhoval do bytu vedle rodiny?

b) Titlbach: Celý večer jsme si povídali o

c) Zvolenský: Gratulovali nám také

d) Chovanec: Matěj chce představit svého bratra

e) Doleží: Známe se s několik let.

f) Kováč: Bydlíme naproti

g) Kovanec: Všechno nejlepší k výročí svatby přeje rodina

h) Jelínek: S přáním hezkého týdne rodina

IV. SLOVESNÉ VAZBY

1. Pracujte podle vzoru. Někdy je třeba doplnit předložku.

Vzor 1: Obával se (někteří lidé) ...*některých lidí*...

Vzor 2: Pustil se (nové úkoly) ...*do nových úkolů*...

- a) Nesouhlasím (tyto úkoly)
- b) Blahopřáli jsme (její švagrová)
- c) Nevyhýbal se (nepříjemné otázky)
- d) Pochybují (lepší výsledky)
- e) Divil se (jejich odpovědi)
- f) Nespoléháme (bratrovi přátelé)
- g) Trvám (vaše omluva)

2. Pracujte podle vzoru. Opravte. V každé větě je maximálně 1 oprava. Pozor, některé věty mohou být bez opravy.

Vzor 1: V dokumentu se dočetl, kdo smí participovat o aktivitách spolku.

→ participovat ~~o~~ aktivitách spolku → participovat *na* aktivitách

Vzor 2: Při prezentaci se řídil jejími dobrými radami, a to se mu vyplatilo.

→ *x* (= věta je správně)

- a) Často myslí nad svými problémy.
- b) Věnuji řešení těchto problémů.
- c) O tomto tématu tahle politická strana neustále polemizuje opozici.
- d) O tom by člověka nenapadlo mluvit.
- e) Tímto protestem jsme poukázali mnohem hlubší problémy.
- f) Hovořili to téma celé odpoledne.

V. SPOJKY A SPOJOVACÍ VÝRAZY

Některé z výrazů v této části mohou být užity i v jiné funkci než ve funkci spojovacích výrazů.

1. a) Pracujte s A, I a ANI. Doplňte vždy jedno slovo.

a) Byl tak unavený, že jen spal spal. **b)** Venku je vítr mráz. **c)** Neřekl tak, tak. **d)** Byl tam ráno v poledne. **e)** Oba přišli, bratranec sestřenice. **f)** Nelíbí se mi jedno triko. **g)** Dopište odložte tužky. **h)** U zkoušky se musíte prokázat platným dokladem, to buď občanským průkazem, nebo cestovním pasem. **i)** Před námi je důkaz, že tyto léky jsou funkční. Vidíme, že pacientům s vysokými horečkami to velmi pomáhá. **j)** co mám teda dělat? **k)** Nezdařilo se mi to napsat nakreslit. **l)** Chci, abys to zopakoval příště. **m)** Nerozčilil mě neurazil.

b) Pracujte podle instrukcí ve cvičení a).

a) Nečetl noviny nesledoval zprávy televizi. **b)** Dnes tady nebyl poprvé, byl tady včera. **c)** Vzpomínali na všechny, samozřejmě na dědečka. **d)** Po ničem nepátrali nic nemohli najít. **e)** Byla tam nejen ministryně, ale prezident. **f)** ty se tomu ještě div! **g)** Během dovolené lilo lilo. **h)** Ten student chodil na semináře na přednášky. **i)** Neudělám to nikdy. Prostě dnes, zítra, za týden. **j)** co jako? **k)** Není mu dobře. Už nejí. **l)** vy lichotníku, tohle mi už dlouho nikdo neřekl! **m)** teď už mi dejte se spojkami pokoj! Laskavě!

c) Doplňte následující výrazy. Frazeologismy vysvětlete. Můžete používat česky psané materiály.

a, co, aby, když, jako, který, že, natož

a) U soudu na sebe házeli špínu, se zachránili. **b)** Nová tenistka začala vystrkovat dráčky. Všichni viděli, si nechá a nenechá líbit. **c)** Kuba je mazaný liška. **d)** Marta si honila triko, prý jako jediná z nás vyhraje. **e)** Došly mu uprostřed bazénu síly, polykal andělíčky volal o pomoc. **f)** Nejednali s nimi slušně, v rukavičkách. **g)** se díval na havárii autobusu, do nenastoupil, došlo mu, že doslova utekl hrobníkovi z lopaty.

2. a) Doplňte slova z nabídky do textu. **JAKO** použijete **tříkrát**, **NEŽ** **dvakrát**. Ostatní spojovací výrazy budete potřebovat jen jednou.

než, než, jaký, jako, jako, jako, co

CITÁT 1:

S úsilím, zakrýváme svoje nedostatky, bychom se jich mohli snadno zbavit.

(Michelangelo Buonarroti)

CITÁT 2:

Žijte, byste měli zítra zemřít. Učte se byste měli navždy žít navždy.

(Mahátma Gándhí)

CITÁT 3:

Všichni bychom měli začít žít ještě předtím, budeme příliš staří.

(Marilyn Monroe)

CITÁT 4:

Možná bychom se měli smířit s tím, nedokážeme změnit.

(Andrew Fukuda)

CITÁT 5:

Život je příliš důležitý, abychom jej brali vážně.

(Oscar Wilde)

CITÁT 6:

Chtěl bych žít s hromadou peněz chudý člověk.

(Napoleon)

- b) Poslední „citát“ vyžaduje vlastní nabídku výrazů k doplnění. Pozor, výraz **ANI** použijete **dvakrát**. Ostatní výrazy budete potřebovat jen jednou.

natož, jak – tak, ale, totiž, i, ani, ani, a

Psycholog k matce: „Asi bych vás více potěšil jinou diagnózou, došel jsem k následujícímu závěru. Mluvil jsem s učitelem, s vaším dítětem. Vašeho syna jsem navíc pečlivě vyšetřil. Dle mého názoru by měl být učitel nadále, jaký je. Váš syn netrpí dyslexií, dysgrafií. Nemá poruchu pozornosti není hyperaktivní, hloupý. Váš syn je prostě líný!“ (neznámý psycholog)

- c) Citáty ve cvičení a) vysvětlete. Řekněte, zda s nimi souhlasíte. Svůj názor zdůvodněte.

d) Odpovězte.

Proč v **CITÁTU 2** přese čárku ve větě a v **CITÁTU 6** nikoli?

3. a) Pozorujte. JAK má v následujících promluvách různé významy.

- a) To je ten seriál, jak jsem ti říkal.
- b) Zastavili jsme tam, jak jsme loni kempovali.
- c) Sledovali, jak děti rostou.
- d) Jak vešel, tak pozdravil.
- e) Ukaž mi tedy prosím, jak se to správně píše.
- f) Mám jít tam, jak ukazuje průvodce, že?
- g) Jak řekl, tak udělal.
- h) Nejsem si jistý, jak se mi to podaří.
- i) Slyšel jsem, jak vchází do dveří.
- j) Byl jsem mile překvapený, jak krásně to napsal.
- k) To záleží (na tom), jak se mi to podaří.

b) Nahrazujte JAK ve větách ze cvičení a), pokud je to možné. Používejte výrazy z nabídky.

který, kde, jakmile, kam, zda, že

4. Doplňte různé spojovací výrazy.

- a) Pohrával jsem si s myšlenkou, přijde Lukáš, s tou zásilkou poslali někoho jiného. b) přijel včas a s dobrou náladou, nezapomněl ani na dárek s věnováním pro babičku. c) Zaplatil turistovi, sako bylo ušpiněno, výlohy za čistírnu. d) Trpím hladem, se jdu najíst. e) Rád se tomu budu věnovat, dotelefonuji. f) Zavolali rodičům, děti rozbily designovou sošku. g) Zatkli ho, byl viděn, jak krade. h) Chodí na kurzy sebeobranu, se ubránila, ji někdo v noci přepadl. i) Můj život zahrádkáře začal, jsem se dozvěděl, jak správně pěstovat tchynin jazyk a muškáty. j) Mluvil úlisněji než minule, z mi bylo špatně.

ZOPAKUJTE SI

I. POSESIVNÍ ADJEKTIVA

1. a) Pracujte podle vzoru.

Vzor: (Vodička) V Praze je ...*Vodičkova*... ulice.

a) (Neruda) Z ulice se dojde až k Pražskému hradu. **b)** (Jana) Poznám jsem bratra. **c)** (Jáchym) Během projevu jsem musel odejít. **d)** (Klára) Stará se o papouška. **e)** (umělec) Na setkání bylo hodně známých. **f)** (tetička) Poznala jsem v davu kamarádku. **g)** (zeť), (snacha) Víte, že nebo matce se na Slovensku říkalo svatka?

b) Pracujte podle vzoru. Tvořte množné číslo.

Vzor: Mluvil s mamčinou kamarádkou. → *Mluvíli s mamčinými kamarádkami.*

- a)** Náš příbuzný má Jardův klíč. →
- b)** Dívala se do Janina sešitu. →
- c)** Pavlův kamarád půjde s námi ven. →
- d)** Spolužaččin text byl hodnocen jako výborný. →
- e)** Autorovo dílo se mi líbí. →
- f)** Venčil sousedova psa. →
- g)** Katčín syn je moc hezký kluk. →
- h)** Promluvíš si se synovým učitelem? →
- i)** Jirkova teta je lékařka. →
- j)** Dítě milovalo babiččino kotě. →

Pokud jste měli s tímto cvičením potíže, procvičte si tuto látku, např. Čeština pro cizince B2 – učebnice a cvičebnice, lekce 8, základní výklad najdete ve stejnojmenné učebnici B1, lekce 8.

II. (NEJEN) ZÁKLADNÍ VYJMENOVANÁ SLOVA

Pozor, psaní i/í a y/ý si u některých slov (např. tzv. vyjmenovaná slova) musíte pamatovat.

1. Doplněte i/í a y/ý.

Umíš l_žovat? L_dé dýchají pl_cemi. Je pro mě důležité, ab_ v mém b_tě b_la vždy um_tá podlaha, hlavně v koupelně, a ab_ koberce b_l_ pořádně v_luxované. Některé pl_ny jsou jedovaté. Nikoho b_chom neměl_b_t. Máš kl_če? Zp_val l_do-vou p_sničku. On mi l_čil, jak to vše b_lo. To je om_l, to není jeho m_kina, ale jeho kamaráda. Bl_ská se na lepš_ časy. Po nal_čení v_padala v_borně. P_cha předchází pád. V_tr v_nesl l_stí do v_šky. Um_l sis obl_čej a v_čistil sis zuby?

2. Doplněte i/í a y/ý.

Ty boty se jen bl_skalý. To je jen zb_tek mléka od oběda. Bab_čka sb_rala staré knihy. Neměl_b_ste zlob_t. Nel_b_lo se mi tam. P_chá mě v boku. V_díš, že mu není dobře potom, co se nap_l vody z potoka. Ozv_se brz_. Přes_p mouku přes s_tko. Nezm_nil se o ničem neobv_klém. Olomoucké s_rečky jsou zdravé, ale jsou známé nepříjemným pachem. V_te, co znamená, když se řekne, že má někdo ostrý jaz_ček? Není důležité zv_těž_t, ale zúčastnit se.

Pokud jste měli s těmito cvičeními potíže, procvičte si tuto látku, např. Čeština pro cizince B2 – učebnice a cvičebnice, lekce 2, 3, 4. Nová vyjmenovaná slova nebo slova příbuzná si zapisujte a pamatujte.

III. PSANÍ SPŘEŽEK ANEB PSANÍ SLOV TYPU „DO KONCE – DOKONCE“

1. a) Pracujte podle vzoru. Vyberte.

a) na konec – nakonec: (vzor) Jsem rád, že vám to (na konec – nakonec) vyšlo. Postavil se (na konec – nakonec) fronty. Myslím, že ti (na konec – nakonec) zavolá. Viděl jsem až (na konec – nakonec) ulice. Byl z toho smutný, ale (na konec – nakonec) byl rád, že se tak rozhodli. Vůbec se mi tam nechtělo, přišel jsem až (na konec – nakonec) jednání. Už jsem si říkala, že se na to vykašlal, ale (na konec – nakonec) přišel.

b) do konce – dokonce: Myslel jsem, že nevydržím až (do konce – dokonce), ale bylo to tak poutavé, že jsem změnil názor. Nezpозdil se, (do konce – dokonce) dorazil i v předstihu. Viděla jsem to (do konce – dokonce) xkrát. (Do konce – Dokonce) zápasu zbývalo pár vteřin.

c) na štěstí – naštěstí: (Na štěstí – Naštěstí) se vrátil včas. Měli autonehodu, ale (na štěstí – naštěstí) jsou všichni v pohodě. Myslíš, že ti pomůže zde sedět našťvaný a se založenýma rukama čekat (na štěstí – naštěstí)? Můj bratr se na zkoušky moc neučil a vždycky se spoléhal (na štěstí – naštěstí). Nesnáší ho, (na štěstí – naštěstí) k nám už nechodí. A: Byl jsi nemocný? B: (Na štěstí – Naštěstí) ne. Není schopen dohlédnout (na štěstí – naštěstí), které má.

d) na horu – nahoru: Udělali si procházku (na horu – nahoru) Sněžku. Vyšel (na horu – nahoru) po schodech. Už jsem byl unavený tím, jak všichni rychle vystoupali (na horu – nahoru) do kopce. Horolezení není legrace – na kurzu se nejprve musíte naučit grify, než opravdu polezete (na horu – nahoru) někde v Krkonoších.

e) v tom – vtom: Poslední sekundy zápasu už hlasitě obíjely na stopkách, (v tom – vtom) dali gól. Lesy ztichly, (v tom – vtom) se ozvala rána myslivcovy pušky. Nesouhlasím s ním (v tom – vtom) názoru. Obvyčejně s ním souhlasím. (V tom – Vtom) se však skutečně mýlí.

f) na víc – navíc: Reagoval (na víc – navíc) inzerátů, než měl původně v plánu. Má (na víc – navíc), než tvrdí. Je drzý, (na víc – navíc) lže. Nemůžu přijít, protože nemám čas, (na víc – navíc) jsem už lístek prodal.

g) na plat – naplat: Vyžádal si zálohu (na plat – naplat). Koncem každého měsíce se těší (na plat – naplat). Nic (na plat – naplat), prohru a kritiku je třeba přijmout.

- 2. Uvedte, jaké další dvojice jako ve cvičení 1 znáte, příp. pomůže klíč. Ukažte rozdíl v použití na větách.**

ČTENÍ

1. Diskutujte ve dvojicích. Řekněte, které akce byste se chtěli zúčastnit. Své názory zdůvodněte.

poutní slavnost

ples

procházka naučnou stezkou

akce Ukliď Česko

návštěva skanzenu

Sokolský běh republiky

křest knihy příběhů lidí se sluchovým handicapem

přednáška o nových poznatcích z astrofyziky pro laickou veřejnost

2. a) Diskutujte. Řekněte, jaký společný význam mají tato slova.

jednota

spolek

svaz

sdužení

organizace

klub

b) Najděte v česky psaných materiálech alespoň dvě definice spolku. Řekněte, kde jste definice našli.

c) Porovnejte své definice ze cvičení b) s definicemi, které našli spolužáci.

d) Najděte ke každému slovu ze cvičení a) jeden příklad použití. Pracujte např. s Českým národním korpusem nebo s tištěným/online Slovníkem spisovné češtiny.

3. a) Vyberte si 1 text A–E. Tento text si přečtete.

TEXT A

Šumavský kulturní spolek byl založen v roce 2006 s cílem stát se garantem, organizátorem a hybatelem kulturního života v Kašperských horách a okolí. Pokud vám není dění v těchto končinách lhostejné, přidejte se k nám!

Tento spolek tradičně podporuje a organizuje různorodá vystoupení předních sólistů a souborů staré hudby, spolupořádá místní poutní slavnosti, podporuje ochranu a rekonstrukce památek sakrální architektury a zajišťuje širokou propagaci kulturního života na Šumavě. Je také nositelem záměru zřízení naučných stezek a skanzenů v okolí a pořádá tradiční místní aktivity pro děti a mládež.

ŠUMAVSKÝ KULTURNÍ SPOLEK. Úvod. Online. 2006.

Dostupné z: <https://www.sumavskykulturnispolek.cz/sumavskykulturnispolek>.

[cit. 2023-02-24]. (upraveno)

TEXT B

Slapský kulturní spolek vzešel z potřeby zastřešit pořadatelsví Zámeckého plesu. Činnost spolku se postupně rozšiřuje a spolu s tím se rozšiřuje i členská základna. Kromě členů máme řadu pomocníků z celé obce, kteří rádi přiloží ruku k dílu, když jde o dobrou věc. Činnost spolku tak naplňuje původní ideu oživit ve Slapech kulturní a sportovní dění pro všechny věkové kategorie občanů a návštěvníků Slap a toto dění zpěstit, pomáhat se zkrášlováním obce a okolí a tím vším obyvatele obce spojoval.